

Forskrift om kjøretøyverksteder

Fastsatt av Vegdirektoratet 13. mai 2009 med hjemmel i vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4 § 19a og delegeringsvedtak 18. juni 2004 nr. 907. Jf. EØS-avtalen vedlegg VII nr. 1 (direktiv 2005/36/EF).

Kapittel 1 - Innledende bestemmelser

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder alle kjøretøyverksteder som skal utføre reparasjons-, vedlikeholds-, ombyggings-, oppbyggings- og påbyggingsarbeid på kjøretøy som angitt i § 2 og virksomheter som skal utføre arbeid etter særlig arbeidstillatelse som angitt i § 4.

Kapittel 2 - Godkjenning og verkstedskategorier

§ 2. Godkjenning av kjøretøyverksted

Kun virksomhet som oppfyller vilkårene i kapittel 3 og som er godkjent av regionvegkontoret kan utføre reparasjons-, vedlikeholds-, ombyggings-, oppbyggings- og påbyggingsarbeid på kjøretøys bremseanlegg, styreinnetning, bærende konstruksjon, drivverk, hjuloppheng, hjulutrustning, motor, drivstoffanlegg og elektriske anlegg medregnet lysutstyr. Dette gjelder arbeid på:

- a) bil
- b) to- og trehjuls motorvogn
- c) traktor og motorredskap som er konstruert for en hastighet på 50 km/h eller mer
- d) tilhenger med brems til kjøretøy som nevnt over.

De forskjellige verkstedskategorier kan i den grad det er nødvendig for det aktuelle arbeid, utføre montering og demontering av komponenter som ikke omfattes av det arbeidsområde kjøretøyverkstedet er godkjent for.

§ 3. Kategorier av kjøretøyverksteder

Godkjenning av kjøretøyverksted blir gitt av regionvegkontoret for følgende kategorier:

- a) *Bilverksted* - kjøretøyverksted som kan utføre alle typer arbeid på alle typer kjøretøy.
- b) *Bilverksted 01* - kjøretøyverksted som kan utføre alle typer arbeid på alle kjøretøy med tillatt totalvekt ikke over 3 500 kg, med unntak av de kjøretøyene som omfattes av kategoriene i bokstav e og l. Bilverksted 01 kan også godkjennes spesielt for arbeid på kjøretøy med tillatt totalvekt ikke over 7 500 kg og som er utstyrt med hydraulisk bremseanlegg.
- c) *Bilverksted 02* - kjøretøyverksted som kan utføre alle typer arbeid på alle kjøretøy med tillatt totalvekt over 3 500, men ikke over 7 500 kg, med unntak av de kjøretøyene som omfattes av kategoriene i bokstav e og l.
- d) *Bilverksted 03* - kjøretøyverksted som kan utføre alle typer arbeid på alle kjøretøy med tillatt totalvekt over 7 500 kg, med unntak av de kjøretøyene som omfattes av kategoriene i bokstav e og l.
- e) *Motorsyssel- og mopederverksted* - verksted som kan utføre arbeid på motorsykler

- og mopeder, herunder tre- og firehjuls motorsykler og mopeder.
- f) *Bilskadeverksted* - verksted som kan utbedre skader på kjøretøys karosseri og/eller ramme.
 - g) *Bilelektro-/drivstoffanleggverksted* - verksted som skal utføre arbeid på kjøretøys elektriske anlegg og drivstoffanlegg.
 - h) *Bilbremseverksted* - verksted som kan utføre arbeid på kjøretøys bremseanlegg.
 - i) *Bildieselverksted* - verksted som kan utføre arbeid på kjøretøys drivstoffanlegg for dieseldrevet kjøretøy.
 - j) *Hjulustrustningsverksted* - verksted som kan utføre arbeid på kjøretøys hjulustrustning, inkludert dekk, slange, hjul, hjuloppheng, drivaksel/drivakselledd, hjulbrems og styring.
 - k) *Påbyggerverksted* - verksted som kan utføre påbyggings-, oppbyggings- og ombyggingsarbeid på kjøretøy i samsvar med kjøretøyfabrikantens anvisninger.
 - l) *Traktorverksted* - verksted som kan utføre alle typer arbeid på traktor og motorredskap som er konstruert for en hastighet på 50 km/h eller mer.

§ 4. Særlig arbeidstillatelse

Regionvegkontoret kan, for virksomhet som ikke er godkjent etter denne forskriften, utstede særlig arbeidstillatelse for bestemte typer arbeid på kjøretøy hvis virksomheten kan dokumentere å ha forutsetning for å utføre slikt arbeid. Slik forutsetning kan være egnet sted, verktøy, utstyr og kompetanse.

Særlig arbeidstillatelse kan gis for følgende typer arbeid på kjøretøy:

- a) arbeid på lysutstyr: Bytte av lykteinnsatser og lykteglass, kontroll og justering av lys. Det kreves kunnskap om kjøretøyforskriftens krav til lykter.
- b) arbeid på hjul: Omlegging av dekk og slanger, lapping av slanger, plugging av slangeløse dekk når ferdig bearbeidet hull ikke er større enn 6 millimeter, pigging av dekk og avbalansering av hjul. For arbeid på hjul (felg og dekk) skal det dokumenteres spesiell kunnskap innenfor området, inkludert kunnskap om kjøretøyforskriftens krav. Slik arbeidstillatelse gis kun til bestemt(e) person(er) som er ansvarlig for virksomheten, og ikke til virksomheten generelt.
- c) arbeid på campingtilhengere og annen tilhengere påløpsbremseanlegg som kan trekkes av kjøretøy med tillatt totalvekt ikke over 3 500 kg. Den som skal utføre arbeidet må ha gjennomgått nødvendig opplæring hos fabrikant, importør eller tilsvarende.
- d) arbeid på eksosanlegg: Bytte av eksosrør, lyddempere og katalysatorer. Det kreves kunnskap om kjøretøyforskriftens krav til støy og avgass-/røkutslipp.
- e) arbeid på gassdriftsanlegg: Montering av, og vedlikeholdsarbeid på gassdriftsanlegg (CNG/LPG). Den som skal utføre slikt arbeid på bil må følge kravene til godkjenning av arbeidet i kjøretøyforskriften § 22-6 nr. 9.

§ 5. Unntak fra krav til godkjenning

Følgende arbeid er unntatt fra krav til godkjenning:

- a) reparasjons- og vedlikeholdsarbeid som utføres av skole som en del av opplæringen.

- b) mindre justeringsarbeid utført av teststasjoner i naturlig sammenheng med de tester som utføres.
- c) arbeid på kjøretøy som nødvendig del av redningstjeneste.
- d) arbeid som blir utført av fabrikant på egenproduserte kjøretøy eller på egenproduserte deler og utstyr til kjøretøy.
- e) reparasjons- og vedlikeholdsarbeid på avmonterte komponenter av kjøretøy. Regionvegkontoret kan tillate at av- og påmontering av delene blir gjort av virksomheten når særlige grunner taler for det og virksomheten anses kvalifisert.
- f) enkle reparasjoner og utskiftinger som ikke omfatter bærende konstruksjoner og vitale deler på kjøretøyet.
- g) reparasjons- og vedlikeholdsarbeid som blir utført av eieren eller medlemmer av eierens husstand på kjøretøy som er registrert på eieren, eller har vært registrert i eierens navn på tidspunktet for eventuell avskilting. Unntaket gjelder ikke når eieren reparerer kjøretøy som blir omsatt i næringsøyemed.
- h) ombygging, oppbygging og påbygging i henhold til forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav til godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) kapittel 7 som blir utført av eier eller medlemmer av eierens husstand på kjøretøy som er registrert på eieren, eller har vært registrert i eierens navn på tidspunktet for eventuell avskilting, og eieren av kjøretøyet på forhånd har fått tillatelse av regionvegkontoret til utførelse av dette arbeidet. Unntaket gjelder ikke når eieren ombygger, oppbygger eller påbygger kjøretøy som blir omsatt i næringsøyemed.

Kapittel 3 - Vilkår for godkjenning

§ 6. *Krav til lokaler og teknisk utstyr for kjøretøyverksted*

Lokaler og teknisk utstyr som skal benyttes av godkjent kjøretøyverksted skal være egnet til formålet og ha nødvendige tillatelser.

Det kreves følgende utstyr ved de forskjellige kategoriene av kjøretøyverksteder:

- a) Bilverksted, bilverksted 01, bilverksted 02 og bilverksted 03 skal ha kjøretøyløfter eller arbeidsgrav.
- b) Motorsykel- og mopedverksted skal ha løftebenk/løftebord.
- c) Bilskadeverksted skal ha rettebenk.
- d) Bilelektro-/drivstoffanleggverksted må ha avgassmåler og røkmåler, beregnet for aktuelle drivstoffer.
- e) Bilbremseverksted skal ha egnet bremseprøver.
- f) Bildieselverksted skal ha prøvebenk for innsprøytningpumper.
- g) Hjulutrustningsverksted skal ha utstyr for reparasjon av dekk og utstyr for kontroll av hjulstilling.
- h) Påbyggerverksted skal ha utstyr for mekaniske arbeider på kjøretøyenes ramme og påbygg.
- i) Traktorverksted skal ha kjøretøyløfter eller arbeidsgrav.

Kjøretøyverksteder skal ha egnet oppstillingsplass for reparasjon av kjøretøyene og nødvendig utstyr og verktøy.

§ 7. Regelverk m.m.

Godkjent kjøretøyverksted skal til enhver tid ha tilgjengelig oppdatert regelverk for reparasjonsvirksomhet og nødvendige tekniske data for de kjøretøyene som skal repareres.

§ 8. Teknisk leder og kompetent stedfortreder

Godkjent kjøretøyverksted skal ha en teknisk leder med kompetent stedfortreder. Regionvegkontoret kan ved godkjenning av virksomheten gjøre unntak fra kravet til kompetent stedfortreder når kravet vil virke urimelig av hensyn til virksomhetens størrelse.

Teknisk leder er ansvarlig for virksomheten, skal være heltidsansatt og være til stede i virksomheten. Teknisk leder skal delta aktivt i arbeidet ved å veilede personalet og påse at arbeidet utføres i samsvar med krav fastsatt i lov og forskrift.

Kompetent stedfortreder skal oppfylle kravene til teknisk leder, jf. § 9, og har teknisk leders ansvar i dennes fravær.

Godkjenningspliktig arbeid kan ikke utføres uten at teknisk leder eller kompetent stedfortreder er tilstede.

§ 9. Krav til teknisk leder

Teknisk leder ved godkjent kjøretøyverksted skal ha fagbrev og relevant praksis som nærmere fastsatt. Praksis skal være opparbeidet ved godkjent kjøretøyverksted.

Teknisk leder skal oppfylle følgende krav:

- a) *Bilverksted*: Fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- b) *Bilverksted 01*: Fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» eller som «bilmekaniker lette kjøretøy» og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 år relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- c) *Bilverksted 02*: Fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- d) *Bilverksted 03*: Fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- e) *Motorsyssel- og mopedverksted*: Fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» eller som «bilmekaniker lette kjøretøy» eller for «motorsykkelmekaniker» og 3 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 7 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- f) *Bilskadeverksted*: Fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» eller som «bilmekaniker lette kjøretøy» eller «bilskadereparatør», og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.

- g) *Bilelektro-/drivstoffanleggverksted*: Fagbrev som « bilmekaniker tunge kjøretøy » eller som « bilmekaniker lette kjøretøy » eller for « bilelektriker », og 3 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 7 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- h) *Bilbremseverksted*: Fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 år relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- i) *Bildieselverksted*: Fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 år relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- j) *Hjulustrustningsverksted*: Fagbrev som «reparatør av hjulustrustning», eller fagbrev som «bilmekaniker tunge kjøretøy» eller som «bilmekaniker lette kjøretøy» og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- k) *Påbyggerverksted*: Fagbrev som «industrimekaniker», eller «bilmekaniker tunge kjøretøy» eller som «bilmekaniker lette kjøretøy» og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.
- l) *Traktorverksted*: Fagbrev som «landbruksmaskinmekaniker» eller som «bilmekaniker tunge kjøretøy», og 4 års relevant praksis etter bestått fagprøve, alternativt 10 års relevant praksis i tillegg til bestått fagprøve.

Teknisk leder må på godkjenningstidspunktet ha vært i relevant arbeid i minst 3 av de siste 5 årene.

Teknisk leder skal ha førerrett som gir adgang til å kjøre slike kjøretøy som kjøretøyverkstedet har godkjenning for.

Krav til teknisk leder anses videre oppfylt på grunnlag av annen relevant utdanning eller praksis dersom regionvegkontoret finner denne likeverdig med forannevnte, eller på grunnlag av tilsvarende kvalifikasjoner ervervet i annen EØS-stat i samsvar med direktiv 2005/36/EF. Det kan stilles krav om prøveperiode eller egnethetsprøve i samsvar med direktivets artikkel 14.

Kjøretøyverkstedene kan ikke godkjennes uten at de har teknisk leder som oppfyller kompetansekravene i denne bestemmelse.

§ 10. Krav til personale

Personale som utfører arbeid ved godkjent kjøretøyverksted skal ha nødvendig kompetanse. Personale som skal kjøre de kjøretøy det utføres arbeid på, må ha førerkort for dette, jf. forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m.. Unntak i førerkortforskriften § 12-2 første ledd gjelder.

§ 11. Dokumentasjon på godkjenning

Virksomhet som oppfyller vilkårene i denne forskriften har krav på å få utstedt godkjenningsskilt og godkjenningsskiltet. Dokumentet og skiltet skal være påført hvilke verkstedskategorier kjøretøyverkstedet er godkjent for. Skiltet skal være plassert godt synlig for publikum.

Kapittel 4 - Kjøretøyverkstedets plikter

§ 12. Plikter som kjøretøyverksteddriften medfører

Ved endring av forhold som kan ha betydning for godkjenningen, herunder opphør, flytting, endring av organisasjonsnummer, bytte av teknisk leder og/eller kompetent stedfortreder, utstyr, skal det straks gis skriftlig melding til regionvegkontoret.

Kjøretøyverkstedet skal gi årlig statusrapport om arbeidsstyrken til regionvegkontoret innen frist fastsatt av regionvegkontoret.

Når arbeid på kjøretøy vil medføre at det innpregede understellsnummeret blir skadet eller fjernet, skal regionvegkontoret ha melding før slikt arbeid blir satt i gang. Det samme gjelder dersom det viser seg at understellsnummer allerede er skadet eller fjernet før reparasjon av kjøretøyet blir påbegynt ved kjøretøyverkstedet, eller når kjøretøyet er så sterkt skadet at det skal kontrolleres av regionvegkontoret før det blir tatt i bruk, jf. bestemmelser i forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften).

§ 13. Plikt til å opprette kvalitetsstyringssystem

Den som er ansvarlig for godkjent kjøretøyverksted skal etablere og ajourholde et kvalitetsstyringssystem for virksomhetens aktiviteter knyttet til arbeidet og føre tilsyn med at dette gjennomføres.

Med kvalitetsstyringssystem menes systematiske tiltak som dokumenterer at arbeidet utøves i samsvar med krav fastsatt i lov og forskrift.

Systemet skal utarbeides og ajourholdes i samarbeid med teknisk leder og personale.

Denne bestemmelsen får ikke anvendelse for kjøretøyverksted som har godkjent kvalitetssikringssystemer i henhold til gjeldende NS-EN ISO 9001 for virksomheten.

§ 14. Utforming og innhold av kvalitetsstyringssystemet

Kvalitetsstyringssystemet skal fastlegge og beskrive følgende områder:

- a) Organisering av virksomheten der det framgår hvem som har ansvar for at arbeidet utføres i samsvar med krav fastsatt i lov og forskrift.
- b) De ansattes kompetanse, herunder prosedyrer for opplæring og vedlikehold av kompetanse.
- c) Prosedyrer for kalibrering og periodisk vedlikehold av pliktig utstyr.
- d) Prosedyrer for arbeid som beskrevet i § 2 første ledd.
- e) Prosedyrer for ajourhold av kjøretøytekniske data og forskriftssamling som er nødvendig for å kunne gjennomføre arbeidet.
- f) Tilgjengelighet til forskrifter og kjøretøytekniske data for personalet.
- g) Samarbeidsavtaler vedrørende utstyr eller kjøp av tjenester knyttet til virksomheten (underleverandører).
- h) Prosedyrer for behandling av eventuelle klager på arbeidet.

§ 15. Dokumentasjon

Den som er ansvarlig for kjøretøyverkstedets virksomhet har ansvar for at kvalitetsstyringssystemet er skriftlig dokumentert og at dette til enhver tid er tilgjengelig for personalet og tilsynsmyndigheten.

Dokumentasjonen skal også inneholde nødvendige sertifikater og godkjenningssattester for teknisk utstyr.

Kapittel 5 - Tilsyn med kjøretøyverksteder og sanksjoner

§ 16. Tilsyn

Regionvegkontoret skal føre tilsyn med kjøretøyverksteder som utfører godkjenningspliktig arbeid, jf. forskriftens § 2 og virksomheter med arbeidstillatelse etter § 4.

Virksomhetene plikter å gi regionvegkontoret adgang til virksomhetens lokaler, og bistå slik det ellers er nødvendig for å gjennomføre tilsyn.

Regionvegkontoret kan som en del av tilsynet utføre stikkprøvekontroll på arbeidet. Dersom det er nødvendig for å utføre tilsynsoppgavene kan regionvegkontoret også innkalle kjøretøy til stikkprøvekontroll.

§ 17. Tilbakekall, pålegg og advarsel

Regionvegkontoret kan midlertidig eller permanent tilbakekalle virksomhetens godkjenning eller særlig arbeidstillatelse dersom:

- a) vilkår for godkjenning eller arbeidstillatelse ikke foreligger,
- b) det utføres arbeid som virksomheten ikke er godkjent for eller har arbeidstillatelse til,
- c) endringer i driften ikke er rapportert i henhold til § 12,
- d) pålegg gitt i henhold til tredje ledd ikke etterkommes,
- e) det utføres arbeid i strid med vegtrafikklovgivningen,
- f) det foreligger alvorlige og/eller gjentatte brudd på denne forskriften,
- g) det utføres arbeid i strid med kjøretøyforskriften og/eller fabrikantens anvisninger,
- h) skriftlig advarsel ikke tas til følge.

Ved tilbakekall av en godkjenning skal regionvegkontoret tilbakekalle både skiltet og godkjenningsdokumentet som nevnt i § 11.

Som ledd i tilsynet kan bedriften gis pålegg som er nødvendig for å sikre at arbeidet utføres i samsvar med gjeldende regelverk.

For mindre grove forhold kan det gis advarsel.

Kapittel 6 - Avsluttende bestemmelser

§ 18. Administrative bestemmelser

Regionvegkontoret fører eget databasert register over godkjente kjøretøyverksteder i sin region.

§ 19. Klage

Enkeltvedtak fattet av regionvegkontoret etter denne forskrift kan påklages til Vegdirektoratet.

§ 20. Unntak

Vegdirektoratet kan gjøre unntak fra denne forskriften.

Regionvegkontoret kan i enkelttilfelle gjøre unntak fra denne forskriftens § 6, § 8 og § 9.

§ 21. Overgangsordninger

Godkjenning som kjøretøyverksteder og virksomheter med særlig arbeidstillatelse gitt etter forskrift 15. november 1973 nr. 9191 om kjøretøyverksteder, skal etter 1. juli 2011 oppfylle kravene etter denne forskrift. Godkjenning som bilgummiverksted etter nevnte forskrift, skal etter 1. juli 2011 oppfylle enten kravene til hjulustrustningsverksted i denne forskrift, jf. § 3 bokstav j, eller søke om særlig arbeidstillatelse for det arbeid som skal utføres, jf. § 4.

Godkjenning som kjøretøyverksted gitt etter forskrift 18. juni 2004 nr. 959 skal etter 1. juli 2011 oppfylle kravene i denne forskriften.

§ 22. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2009. Samtidig oppheves forskrift 18. juni 2004 nr. 959 om krav til kontrollorgan for periodisk kontroll av kjøretøy og godkjenning av kjøretøyverksteder og forskrift 16. juli 2001 nr. 843 om unntak fra forskrift 15. november 1973 nr. 9191 om kjøretøyverksteder.